

Motion

1976/77: 228

av herr Werner m. fl.

om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen

Sammanfattning. Gällande bestämmelser rörande facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen är inte tillfredsställande. Begränsningen att endast rent facklig verksamhet är tillåten och att det näraliggande politiska arbetet är förbjudet bör tas bort. Fackföreningen skall själv vara den som avgör verksamhetsområdet. Inte heller skall ersättning för arbete utanför den ordinarie arbetstiden, ersättning för nödvändiga resor för förtroendemannen och därmed sammanhängande traktamentsersättningar vara beroende av arbetsköparen. Den tid som förtroendemannen anser sig behöva för det fackliga uppdragets fullföljande skall fackföreningen suveränt bestämma. Skadestånd för eventuella feltolkningar av lagen skall inte heller kunna ådömas förtroendemannen eller den fackliga organisationen.

Genom lagen om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen ges möjlighet till fackligt arbete på betald arbetstid. Det är en framgång att även arbetarnas företrädare kan använda sig av ordinarie arbetstid för att slå vakt om medlemmarnas rättigheter och intressen. Arbetsköparna har i alla tider och kommer i alla tider så länge kapitalismen består att ta den tid som de själva anser sig behöva för att söka stjälpa det fackliga arbetet. Förutsättningarna för kampen är ojämn. Arbetsköparna bygger sin verksamhet på att förhindra arbetarnas fackliga kamp och på att själva kunna arbeta ostört. Eller när detta misslyckas försöka få den fackliga organisationen att bli en del av företaget och därigenom oskadliggöra den. Arbetsköparna frågar ingen om lov till detta, vare sig hans arbete kan anses vara fackligt eller politiskt. Den borgerliga indoktrineringen skall få arbeta ostört och utan inskränkningar medan arbetarna som skapar kapitalet pressas tillbaka.

När arbetarnas förtroendevalda behöver tid för att slå vakt om sina medlemmars intressen, ställs det upp regler om när, var och hur den verksamheten skall bedrivas, medan arbetsköparna t. o. m. kan festa om med sina kolleger på arbetstid utan risk för bestraffningar eller löneavdrag. Det kallas då för representation. Det är reglerna som begränsar förtroendemännens politiska och fackliga verksamhet vänsterpartiet kommunisterna vill ändra på genom denna motion.

Politisk verksamhet

Att särskilja den politiska verksamheten från den "rent" fackliga verksamheten är omöjligt. De fackliga förtroendemännen måste vara suveräna att själva bestämma vidden av verksamheten. Lagen försöker med konstlade

medel att skilja på fackliga och politiska frågor. En naturlig del i den fackliga verksamheten är just sambandet mellan fackliga och politiska frågor. Arbetsarnas fackliga organisationer har också i sina stadgar klart formulerat politiska krav och att man skall verka för dessa. Det är på den politiska vägen arbetarklassen skall flytta fram sina positioner.

I förtroendemannalagen har det slagits fast att de förtroendevalda eller deras organisationer kan bli skadeståndsskyldiga om de tillämpar lagen på ett felaktigt sätt. Den politiska verksamheten ligger utanför lagen och därför riskerar både förtroendevalda och den fackliga organisationen att dömas till skadestånd, om arbetsköparen eller dess handgångne kan bevisa aktiviteten som politisk. Förtroendemannalagen måste därför ändras så att politisk verksamhet som fackföreningen bedriver också tillåts. Det måste också vara den fackliga organisationen och den förtroendevalde som avgör vilken verksamhet som skall bedrivas. Inga skadestånd skall kunna ådömas vare sig förtroendevald eller fackförening.

Tidsåtgången

I årets avtalsrörelse har de reaktionära krafterna genom Svenska arbetsgivareföreningen krävt begränsningar i tidsåtgången för fackligt arbete på betald arbetstid. Detta krav kan förverkligas då man i avtalsrörelsen har möjlighet att pressa fram förändringar i lagen genom avtal. Orsaken till SAF:s skamgrepp är inte kostnaderna för den tid som förtroendemannen använder utan det resultat som aktiviteten lämnar efter sig.

Tidsåtgången för fullgörandet av de fackliga uppdragen skall förtroendemannen och dennes fackliga organisation vara ensamma att bestämma om, lika väl som arbetsköparna är ensamma om att bestämma sin tid. Frågan om ersättning vid övertid vid fackligt uppdrag bör också behandlas. Den nuvarande ordningen innebär att övertidsersättning utgår bara om övertiden beror på arbetsköparen. Det finns dock många tillfällen då förtroendemannen är tvungen att arbeta på övertid utan att det direkt kan hänföras till att det beror på arbetsköparen. Den tolkning som gjorts av den förändring i lagen som tillkom år 1975 är att arbetsköparen skall beordra övertid för att det skall utgå ersättning. Även här är det den fackliga organisationen och förtroendemannen som utan inblandning bör avgöra om övertid behövs eller ej.

Medbestämmandelagen kommer också att föra med sig avsevärt mer fackligt arbete på dagtid än tidigare. Olika fackliga förtroendemän kommer att behöva olika mycket tid. Ytterligare ett skäl för att facket skall avgöra hur mycket tid som behövs.

Reseersättning och traktamenten

I sjunde paragrafen regleras också rätten till ersättning för merkostnader, som föränleds av arbetsgivaren. Paragrafen tolkas i det avseendet som att arbetsköparen måste begära att förtroendemannen skall komma till exempelvis en förhandling utanför arbetsplatsen för att ersättning skall utgå. Inom många branscher är arbetsplatserna spridda i ett större område, eller t. o. m. i hela landet. Inom exempelvis servicesektorn eller byggbranschen är de anställdas arbetsplatser utspridda på en mängd olika platser. Förtroendemannen måste alltså resa en hel del för att kunna fullgöra sitt uppdrag. Man kan säga att det beror på arbetsköparen att arbetsplatserna är utspridda, men det är inte uttalat att ersättning för merkostnader skall utgå i sådana sammanhang. Resekostnaderna för förtroendemannen kan bli ganska omfattande under ett verksamhetsår. Det är också i hög grad beroende på arbetsköparen i vilken omfattning förtroendemannen behöver göra arbetsplatsbesök. En arbetsköpare som i alla lägen försöker kringgå avtalet förorsakar naturligtvis mer fackligt arbete än vad som annars är fallet. Han orsakar då givetvis också fler resor till arbetsplatser där medlemmarna och tvisteorsakerna finns. Resorna kan bli både omfattande och långa, varför resekostnader och traktamente bör utgå till förtroendemannen.

Med hänvisning till det anförda föreslås

- att riksdagen hemställer hos regeringen om förslag till ändring av förtroendemannalagen, innebärande
  1. att lagen även skall omfatta politisk verksamhet,
  2. att fackföreningen blir suverän att själv avgöra vilken verksamhet som skall bedrivas på betald arbetstid,
  3. att endast fackförening har att avgöra vilken tid som behövs för att fullgöra förtroendeuppdraget,
  4. att ersättning till facklig förtroendeman för det fackliga arbetet utom ordinarie arbetstid skall utgå oavsett om arbetsköparen är orsak till detta eller ej,
  5. att ersättning för resor som förtroendemannen behöver göra för att fullgöra sitt uppdrag skall betalas av arbetsköparen,
  6. att traktamente till förtroendemannen skall betalas när denne har att fordra detta i enlighet med det avtal han lyder under.

- 7 att inget skadestånd skall kunna ådömas förtroendemannen eller den fackliga organisationen för eventuell feltolkning av lagen.

Stockholm den 17 januari 1977

LARS WERNER (vpk)

FIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

i Malmö

KARL HALLGREN (vpk)

C.-H. HERMANSSON (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

LARS-OVE HAGBERG (vpk)

i Borlänge

TOMMY FRANZÉN (vpk)